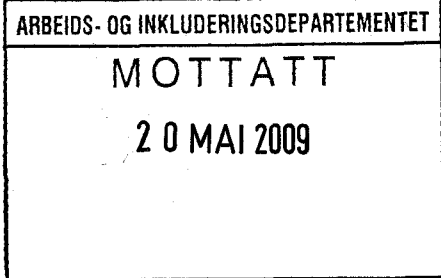

BARNEOMBUDET

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8091 Dep

0030 Oslo

Deres ref:

Vår ref:
09/00603-2

Saksbeh:
FH

Arkivkode:
008;O;BO

Dato:
13.5.2009

Høringsvar:

Kapittel 4, 17, 18 og 20 i ny utledningsforskrift - særlig om høring av barn

Barneombudet viser til høringsnotat av 23. mars om forslag til deler av ny utlendingsforskrift.

Barneombudet skal i henhold til lov og instruks arbeide for at barns behov, rettigheter og interesser blir tatt tilbørlig hensyn til på alle samfunnsområder. Ombudet skal særlig følge med i at lovgivning til vern om barns interesser blir fulgt, og at norsk rett samsvarer med de forpliktelser Norge har etter FNs konvensjon om barns rettigheter.

Barneombudet har begrenset sine kommentarer til å gjelde punkt 17.2.2 om høring av barn.

Det følger av barnekonvensjonen artikkel 12 at staten har et ansvar for å legge til rette slik at barn fritt kan gi uttrykk for sine synspunkter i alle forhold som vedrører barnet. Barnets synspunkter skal tillegges behørig vekt i samsvar med dets alder og modenhet. Barnet skal gis en særlig anledning til å bli hørt i enhver rettslig og administrativ saksbehandling som angår barnet.

Barneombudet er glad for at myndighetene vil styrke barns mulighet til å bli hørt i utlendingssaker. Barneombudet reagerer imidlertid meget sterkt på at høringsnotatet antyder at barns forklaring kan benyttes som grunnlag for å avkrefte foreldrenes historie, se nedenfor.

Ombudet hadde også ønsket at barns rett til å bli hørt klart fremgikk av utlendingsloven. Det vises i den sammenheng til Ombudets høringsuttalelse til forslag til endring i utlendingsloven § 81 som omhandler høring av barn og som var på høring i vinter. Les høringsuttalelse på Barneombudets [nettside](#).

I denne omgang er det *utlendingsforskriftens* bestemmelser om høring av barn som er på høring.

Generell bestemmelse om høring av barn

Det legges opp til en generell regel om høring av barn i forskriften § 17-3. Barneombudet støtter at bestemmelsen også gir barn under 7 år rett til å bli informert og anledning til å bli hørt i utlendingssaker dersom de er i stand til å danne seg egne synspunkter. Dette er i tråd med barnekonvensjonen artikkel 12, som ikke setter en nedre aldersgrense for når barn skal høres.

Ombudet er også enig i at det er viktig at barn ikke skal presses til å uttale seg - og støtter derfor bruk av begrepet "*gis anledning til*" å bli hørt.

Det fremgår av forslaget at barnet kan høres på ulike måter; muntlig eller skriftlig eller gjennom foreldre, verge eller andre som kan uttale seg på vegne av barnet. Hvordan barnet skal høres må vurderes ut fra sakens art og søknadssituasjon. Barneombudet vil understreke at dersom barnets mening skal formidles gjennom representant, eks foreldre, forutsetter det at barnet er blitt informert og fått en reell mulighet til å uttale seg. Det blir særskilt viktig at myndighetene legger til rette for god informasjon til foreldre eller annen representant om at barnet skal gis en anledning til å bli hørt og hvordan dette kan gjøres.

Det er viktig at bestemmelsen synliggjør at utlendingsmyndighetene har en plikt til å ta barnets synspunkter i betraktning og at barnet tas på alvor. Innspill til Barneombudet tyder på at til tross for økt fokus på barns rett til å bli hørt i utlendingsforvaltningen, er det store utfordringer i forhold til å implementere denne rettigheten. Et viktig grep vil være å gi klare retningslinjer i forhold til at saksbehandler må synliggjøre i vedtakene hvordan barnet er hørt og barnets eventuelle mening. Det er videre behov for egen opplæring av de som skal ha samtale med barn.

Barneombudet støtter departementets presisering av at utlendingsmyndighetene må vurdere om det utover de uttalelser som partene selv gir, er behov for å innhente eksterne faglige uttalelser, som for eksempel helsefaglige uttalelser, uttaleser fra barnevernsmyndighetene mv.

Samtale med barn i asylsaker

Barneombudet støtter at det skal gjennomføre samtaler med barn i asylsaker. Det er viktig at barnet oppfatter det som et tilbud, og ikke en plikt. Det er også viktig at det gis god informasjon som trykker barnet og foreldrene på hva asylsamtalen er.

Barneombudet reagerer imidlertid meget sterkt på formuleringen: "*Dersom det fremkommer opplysninger i samtalen med barnet som undergraver foreldrenes asylforklaring, må dette eventuelt følges opp med grundigere undersøkelser av foreldrenes sak. Barnets forklaring må ikke alene benyttes som grunnlag for å avslå familiens asylsøknad*". Slik dette er formulert, ser det ut som at man tenker at man skal kunne benytte uttalelser fra barnet til å verifisere/avkrefte foreldrenes asylhistorie. Det er meget betenkelig. Barneombudet har hatt et inntrykk av at utlendingsforvaltningen fram til nå har vært opptatt av at barnets historie nettopp ikke skal benyttes på en slik måte.

Det fremgår i høringsnotatet at det i liten grad har vært et problem i praksis at det har kommet ulik informasjon fra barnet og foreldrene. Barneombudets inntrykk er at det kan skyldes at intervjuere har vært redd for å gå inn i reelle samtaler med barn, og at problemstillingen derfor i liten grad har kommet på spissen, jf rapporten "*Å høre barn i utlendingssaker*" fra Institutt for samfunnsforskning. Nå ønsker man imidlertid å ta barna på alvor ved å ha reelle samtaler med dem, noe som vil kunne aktualisere problemstillingen.

Det er av stor betydning for barnets trygghet at barnet kan snakke fritt under intervjuet uten å frykte at informasjon brukes til å sjekke foreldrenes informasjon. Det bør derfor fremgå klart av forskriften at informasjon fra barnet *ikke* skal kunne benyttes til å verifisere/avkrefte foreldrenes historie. Barneombudet ser at det kan være vanskelig for en intervjuer å håndtere ulik informasjon fra barnet og foreldrene. Ombudet vil derfor anbefale at det vurderes å ha egne intervjuere av barna for å sikre at bare informasjon som er til det beste for barnet blir videreført til saksbehandler.

Forslaget til § 17-4 setter en 7-års grense - det skal gjennomføres en samtale med barn over 7 år, med mindre barnet selv ikke ønsker det, eller det anses åpenbart unødvendig. Barneombudet tolker høringsnotatet slik at man mener at også yngre barn kan ha en samtale, men at det ikke er en plikt for myndighetene å gjennomføre dette, slik det vil være for de over 7 år. Det er noe uklart hvorfor man ønsker å ha en annen formulering i § 17-4 enn i § 17-3. Ombudet mener det bør fremgå av bestemmelsen at det legges til rette for at også yngre barn skal få tilbud om en samtale dersom de anses å være i stand til å danne seg egne synspunkter.

I følge § 17-4 skal det ikke gjennomføres samtale med barnet dersom det anses ”åpenbart unødvendig”. Barneombudet legger til grunn at dette ikke avskjærer barnets generelle rett til å bli hørt på andre måter enn ved samtale, jf § 17-3.

Det fremgår av ny utlendingslov § 81 tredje ledd, som var på høring i vinter, at det kan gjennomføres samtale med barnet uten at foreldrene tillates å være tilstede. Det bør gis nærmere føringer, i forskrift eller i retningslinjer, når det kan være aktuelt.

Samtale med barn i saker om familieinnvandring

Barneombudet støtter at det innføres en regel om at det i noen sakstyper av familieinnvandring skal gis tilbud om samtale med barnet. Formuleringen i bestemmelsen er imidlertid litt uklar og synes ikke helt god. Det synes noe dobbelt å henvise til både at det skal gjøres en vurdering av om det er ”åpenbart unødvendig” og at det er en *hovedregel* - som innbærer at det er rom for unntak (eksempelvis hvis det er åpenbart unødvendig). Det er uklart hva man legger i åpenbart unødvendig, og hvem det skal være unødvendig for. Det bør komme klarere fram hvem som skal vurdere om det anses åpenbart unødvendig og om det foreligger grunnlag for unntak. Det forutsettes her som under § 17-4 at manglende samtale ikke utelukker at barnet høres på annen måte.

Bestemmelsen sier også at det er et tilbud - men det er uklart hvem som kan bestemme om tilbudet skal tas i mot; foreldrene eller barnet. § 17-4 om samtale i asylsaker er klarere på at det er en mulighet barnet har, jf ”*med mindre barnet selv ikke ønsker det*”. Det blir uansett viktig med informasjon til både barnet og forelderen om hva en eventuell samtale innebærer.

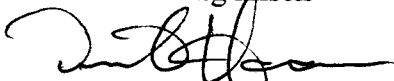
Bruk av tolk

Det er behov for bruk av tolk i både asylsaker og familieinnvandringssaker. Det kan være særlige utfordringer knyttet til det å tolke for barn. Barn kan bl.a. bli påvirket av tolkenes kroppsspråk og signaler. Barneombudet vil understreke at det er viktig at tolkene er profesjonelle og får særlig kunnskap om det å snakke med/tolke for barn.

Evaluering

Barneombudet er glad for at det tas viktige grep for å bedre legge til rette for å høre barn i utlendingssaker. Det er utfordringer knyttet til den praktiske gjennomføringen av barnesamtaler og høring av barn generelt innen dette feltet. Det blir derfor særlig viktig at det gjennomføres evalueringer av de tiltak som settes i gang.

Med vennlig hilsen

for Reidar Hjermann
barneombud

Frøydis Heyerdahl
rådgiver